

Fund και Commonwealth Africa Fund.

Όχι όμως με τόσο μεγάλη σπουδή όσο το Πεκίνο και η Ουάσιγκτον, που βλέπουν την περιφέρεια ως πεδίο έριδος στη σκακιέρα της παγκόσμιας γεωπολιτικής ισχύος.

Εντούτοις, η αξία του διμερούς εμπορίου της Κίνας με την Αφρική ξεπέρασε τα 200 δισεκατομμύρια δολάρια το 2013, τη στιγμή που η εμπορική σχέση της περιφέρειας με τις ΗΠΑ περιορίστηκε σε λιγότερο από το μισό του ποσού αυτού. Η Κίνα έχει σαφέστατα αποκτήσει μεγάλο προβάδισμα στην περιοχή και η Ουάσιγκτον τρέχει τώρα να ανακτήσει το χαμένο έδαφος. Οι κινεζικές επενδύσεις στην Αφρική κατά την τελευταία δεκαετία έχουν αυξηθεί κατά 4.000%, σύμφωνα με την UNCTAD, καθώς οι κινεζικοί όμιλοι έχουν με ταχύτητα και ευελιξία υλοποιήσει projects, όπως υδροηλεκτρικά φράγματα, οδικές αρτηρίες και σιδηροδρομικές γραμμές προς πετρελαιοπαραγωγές περιοχές και τοποθεσίες με πλούσια παραγωγή πρώτων υλών όπως σιδηρομετάλλευμα. Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το University of the Western Cape της Νοτίου Αφρικής, ο αριθμός των κρατών της ηπείρου με αξιοσημείωτη παραγωγή υδρογονανθράκων ενδέχεται να αυξηθεί κατά την επόμενη δεκαετία στα 45 από 22 σήμερα.

Παράλληλα, οι Κινέζοι προχωρούν τώρα και στην εγκατάσταση γραμμών παραγωγής, όπως κλωστοϋφαντουργίες, εκμεταλλευόμενοι το φτηνό εργατικό δυναμικό και την τεράστια ανεργία. Ο κεντρικός έλεγχος της κινεζικής οικονομίας έχει επιτρέψει τη ραγδαία αυτή ανάπτυξη. Αντιθέτως, στις ΗΠΑ οι επιχειρηματικές κινήσεις οδηγούνται κυρίως από μεμονωμένες επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, οι οποίες είναι πολύ πιο «ευαίσθητες» στα τεράστια ρίσκα που συνεπάγεται το επιχειρείν στη μαύρη ήπειρο.

Τα εντυπωσιακά μακροοικονομικά στοιχεία κρύβουν όμως πίσω τους αβυσσαλέες διαφορές βιοτικού επιπέδου με τη Δύση και την Ανατολή που ευθύνονται για την πρόσφατη επιδημία του ίου Εμπολα για τους 1,1 δισεκατομμύριο Αφρικανούς, όπως και αναλφαβητισμό, διαφθορά, πολεμικές συγκρούσεις, καταστρατηγήσεις στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων ειδικά για τις γυναίκες, ακραία ισλαμιστικά στοιχεία, γενοκτονίες που πηγάζουν από τοπικές φυλετικές διαμάχες και θυλάκους τρομοκρατίας. Στοιχεία άκρως απωθητικά για τα διοικητικά συμβούλια της συντριπτικής πλειονότητας των επιχειρήσεων των ανεπτυγμένων αγορών.

Παρά ταύτα, η Ουάσιγκτον, παρατηρώντας την Κίνα να επελαύνει στην Αφρική, προχώρησε διά του Λευκού Οίκου στις αρχές Αυγούστου σε μια ιστορική πρωτοβουλία, το πρώτο U.S. Africa Leaders Summit. Ο Αμερικανός πρόεδρος Ομπάμα φιλοξένησε πάνω από 40 ηγέτες της αφρικανικής ηπείρου σε μια κίνηση με στόχο να ενδυναμώσει τις σχέσεις των δυο πλευρών. Και με αρκετή επιτυχία, αν κρίνει κανείς από τις δεσμεύσεις για επενδύσεις άνω των 33 δισ. δολ. που εξασφάλισε από αμερικανικούς φορείς.

Μία νέα μεσαία τάξη 1,4 δισ. Αφρικανών γεννιέται .

Η ενέργεια αποτελεί το σημείο αιχμής της αμερικανικής διείσδυσης στην Αφρική, αλλά δεν είναι το μόνο πεδίο όπου οι επενδυτές επικεντρώνουν την προσοχή τους.

Στο forum με τους Αφρικανούς ηγέτες που φιλοξένησε ο Αμερικανός πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα στις αρχές Αυγούστου συμμετείχαν περισσότεροι από 90 αμερικανικοί επιχειρηματικοί όμιλοι και ανακοινώθηκαν επενδύσεις 14 δισ. δολ. από εταιρείες όπως η General Electric Co. και η Coca Cola Co, εγκρίσεις χρηματοδοτήσεων ύψους 7 δισ. δολ. για την προώθηση των αμερικανικών εξαγωγών και πρωτοβουλία ύψους 12 δισ. δολ. για τον διπλασιασμό της ηλεκτροπαραγωγής στην υποσαχάρια Αφρική. Επιπροσθέτως, το αμερικανικό υπουργείο Εμπορίου ανοίγει δέκα νέες διπλωματικές εμπορικές αποστολές προσκειμένου να επεκτείνει την οικονομική διείσδυση σε νέες αγορές.

Ήδη όμως από το 2013 οι ΗΠΑ ξεκίνησαν το επενδυτικό πρόγραμμα Power Africa που στοχεύει στην επέκταση, στον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη δικτύων μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος σε πολλές υποσαχάριες χώρες. Το project ξεκίνησε με εγκεκριμένες χρηματοδοτήσεις και εγγυήσεις δανείων ύψους 7 δισ., για να αυξηθεί τώρα στα 12 δισ. Η αμερικανική ναυαρχίδα του κλάδου, η General Electric, ανακοίνωσε τώρα και επένδυση 2 δισ. δολ. για τον διπλασιασμό των μεγεθών της στην ήπειρο, με παράλληλο διπλασιασμό και του αριθμού των εργαζομένων που απασχολεί εκεί, με στόχο το πρόγραμμα να έχει ολοκληρωθεί έως το 2018. Παρόμοια σχέδια γνωστοποίησε και η Ford Motor Co. που εξετάζει την ανάπτυξη των δυνατοτήτων παραγωγής οχημάτων εκεί. Επενδυτικά πλάνα προωθούν και άλλες μεγάλες αμερικανικές πολυεθνικές όπως η Coca Cola που διαθέτει άλλωστε εκεί παρουσία δεκαετιών μέσω της εμφιαλώτριας της συμφερόντων του ομίλου Λεβέντη -Δαυίδ.

Σε κάθε περίπτωση, οι ενεργειακές ελλείψεις στο μεγαλύτερο μέρος της ηπείρου αποτελούν εμπόδιο. Ειδικότερα, το 70% του πληθυσμού της υποσαχάριας Αφρικής δεν έχει πρόσβαση σε ηλεκτρικό ρεύμα, σύμφωνα με στοιχεία της Διεθνούς Υπηρεσίας Ενέργειας.

Οι ΗΠΑ έχουν επικεντρωθεί, σύμφωνα με το Bloomberg, στην ενίσχυση της ηλεκτρικής παραγωγής στην Αιθιοπία, την Γκάνα, την Κένυα, τη Λιβερία, τη Νιγηρία και την Τανζανία.

Σε αυτό το περιβάλλον φαίνεται ότι διέκρινε επενδυτικές ευκαιρίες και το αμερικανικό private equity Blackstone Group LP, που έχει συγκροτήσει κοινοπραξία με τον πλουσιότερο άνθρωπο της Αφρικής και έναν από τους πλουσιότερους του πλανήτη, με καθαρή αξία, όπως το Forbes υπολογίζει, στα 25 δισ. δολ., τον νιγηριανό Aliko Dangote. Το Dangote Group δραστηριοποιείται στα commodities και τις υποδομές. Τα κεφάλαια που οι δυο πλευρές έχουν δεσμεύσει για τις επενδύσεις στην ενέργεια ανέρχονται στα 5 δισ. δολ.

Σύμφωνα με δηλώσεις του επικεφαλής του Blackstone Group Steve Schwarzman στο Bloomberg, οι ενεργειακές ανάγκες της Αφρικής υπολογίζεται ότι χρειάζονται επενδύσεις ύψους 300 δισ. δολ.

Τις ευκαιρίες στην Αφρική επιχειρεί όμως να εκμεταλλευτεί και το Carlyle Group LP, το οποίο επίσης επενδύει από κοινού με τον Aliko Dangote στην έρευνα και

ανάπτυξη κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου τόσο στη Νιγηρία όσο και σε άλλες υποσαχάριες οικονομίες.

Οι εξελίξεις αυτές δεν έχουν διαφύγει της προσοχής και των σχεδιασμών ελληνικών ομίλων. Για παράδειγμα, η θυγατρική του Ομίλου Μυτιληναίος ΜΕΤΚΑ, έχοντας ήδη στο ενεργητικό της ανάληψη ενεργειακών έργων σε χώρες της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής, όπως ανακοίνωσε στους αναλυτές σε πρόσφατη τηλεδιάσκεψη, εκδηλώνει ενδιαφέρον και για την υποσαχάρια Αφρική και ειδικότερα την κατασκευή νέων ενεργειακών έργων.

Σύμφωνα με το African Union και την Economic Commission for Africa, η αφρικανική οικονομία θα τριπλασιάσει το μερίδιό της στην παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα έως το 2050 και το κατά κεφαλήν εισόδημα μπορεί να εξαπλασιαστεί στο ίδιο διάστημα γεννώντας μια μεσαία τάξη που υπολογίζεται ότι θα αριθμεί 1,4 δισεκατομμύρια Αφρικανούς. Τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της οικονομίας της ήδη σήμερα περιλαμβάνουν αχανείς και ανεκμετάλλευτες πλουτοπαραγωγικές πηγές και πολύ θετικά δημογραφικά στοιχεία, μεταξύ των οποίων ο πολύ χαμηλός μέσος όρος ηλικίας του

πληθυσμού και η απουσία, μετά και τις ρυθμίσεις των τελευταίων ετών, δημοσίου χρέους.

Στοιχεία από την African Development Bank που δημοσίευσε το Bloomberg δείχνουν μια μεταλλασσόμενη προς το καλύτερο Αφρική, πλην όμως από τα πολύ χαμηλά σημεία αφετηρίας: Τα προσδόκιμα έτη ζωής αυξήθηκαν στα 58 το 2011 από 37 το 1950. Οι εγγραφές στα δημοτικά σχολεία αυξήθηκαν στο 77% το ίδιο έτος από 52% το 1990. Η διακυβέρνηση βελτιώθηκε σε 46 από τις 52 αφρικανικές χώρες την τελευταία δεκαετία, σύμφωνα με το Mo Ibrahim Foundation που επικαλείται παραμέτρους όπως η δημόσια ασφάλεια, η εφαρμογή των νόμων, τα ανθρώπινα δικαιώματα και η οικονομική πρόοδος.

Πλούσια ήπειρος, φτωχοί άνθρωποι...

Η κλιμάκωση της αντιπαράθεσης Ουάσιγκτον-Πεκίνου για την επιρροή στην Αφρική προσέλαβε νέες διαστάσεις όταν προ ημερών ο Αμερικανός πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα, απευθυνόμενος σε ακροατήριο δεκάδων Αφρικανών ηγετών, δήλωσε ότι «οι ΗΠΑ δεν επιθυμούν απλώς να πάρουν πρώτες ύλες για να αναπτυχθούν οι ίδιες».

Όπως ήταν αναμενόμενο, το Πεκίνο απάντησε τονίζοντας ότι «η αφρικανική πολιτική της Κίνας πάντοτε χαρακτηριζόταν από την ειλικρίνεια, τη φιλία, την ίση μεταχείριση και το αμοιβαίο συμφέρον», προσθέτοντας ότι «αυτός είναι ο θεμελιώδης λόγος για τον οποίο η αфро-κινεζική συνεργασία είναι ευπρόσδεκτη από τις αφρικανικές χώρες και τους λαούς τους». Η διεγκυστίδα ισχύος αυτή έρχεται να προστεθεί σε μια μακρά ιστορία συγκρούσεων των ανεπτυγμένων χωρών στην Αφρική. Οι ευρωπαϊκές αποικιακές δυνάμεις άφησαν πρώτες τα ίχνη τους εδώ. Κατά τον Ψυχρό Πόλεμο, ΗΠΑ και Σοβιετική Ένωση, συνεπικουρούμενες συχνά από συμμάχους τους, παρενέβησαν επανειλημμένως εγκαθιστώντας επιεικώς αμφιλεγόμενα δικτατορικά

καθεστώτα που πλούτισαν σε βάρος του πληθυσμού τους. Η ξένη βοήθεια στις αλλεπάλληλες ανθρωπιστικές καταστροφές σπάνια έφτασε σε αυτούς που την είχαν ανάγκη. Παρά τον πλούτο σε πρώτες ύλες και ενεργειακές πηγές, η

ανάπτυξη ξεκίνησε μετά την κατάρρευση του διπολισμού στις διεθνείς σχέσεις. Ακόμα και όπου ξεκίνησε όμως αυτό έγινε συχνά με άνισο για τον πληθυσμό τρόπο, κάνοντας πολλούς να μιλούν για την «κατάρα των πλουτοπαραγωγικών πηγών».